

Németh Andor

(1891-1953)

Szegény zsidó családba született. Miután Szombathelyre költöztek, a premontreieknél végezte el a gimnázium első hat osztályát. Az utolsó két osztályt Kolozsváron végezte, ahol az önképzőkörben már látható volt költői tehetsége. Az érettségi után 1909-ben a Kolozsvári Újság fizetés nélküli újságírója volt, itt ismerkedett meg Osvát Ernővel és Adyval is. 1910 nyarán néhány óra leforgása alatt megírta *Veronika tükre* című egyfelvonásos misztériumjátékát. Ezután rövid ideig Szolnokon tanárkodik. A *Veronika tükrét* 1913-ban a Galilei Kör mutatta be, melynek alelnöke volt. A budapesti egyetem bölcsészkarára járt. Nyugatos irányvonulú költőként indult;

szymbolista, stilizált-szeccessziós kísérletek után az avantgárd felé fordult, Kassák lapjaiban jelentek meg versei. 1914-ben Párizsban akarta folytatni tanulmányait. Az új francia költők társaságát kereste, Apollinaire-t is megismerte. Az I. világháború kitörésekor kémgyanus egyénként internálták, mintegy öt évet töltött különböző táborokban (történetét rabtársa, Kuncz Aladár *Fekete kolostor* című regényében dolgozta fel). Az élmény megakasztotta írói pályáját, évekig alig írt valamit. A Tanácsköztársaság ideje alatt a bécsi magyar követség sajtóattaséja volt. A rendszer bukása után nem térhetett haza, 1919-től 1926-ig egy berlini kiküldetést kivéve bécsi emigrációban élt. Kritikusai pályája itt kezdődött meg a Diogenesbe és más bécsi emigráns lapokba (Bécsi Magyar Újság, Vasárnap) írt filozófiai felkészültségű bírálataival. Kassákkal együtt szerkesztették a 2 X 2-t. Verseket és novellákat is közreadott, német nyelvű újságokba, de csehszlovákiai és erdélyi magyar folyóiratokba is írt. Barátságot kötött Déry Tiborral és József Attilával. 1926-ban tért haza. A Dokumentumba, A Tollba írt, Az Újság, majd a Szép Szó állandó munkatársa lett. A második világháborút Franciaországban vészelte át. 1938-tól 1947-ig második emigrációját a Marseille melletti Cassisban, majd Montauban töltötte. A magyarországi szociáldemokraták 1947-ben hazahívták, az egyre inkább kommunista Csillag folyóirat főszerkesztője lett. A Csillagban folytatásokban jelent meg egyik legértékesebb műve, a Franciaországban írt József Attila-könyv (1944) kibővített változata, a *József Attila és kora* (1948), a József Attiláról szóló irodalom egyik alapműve. A Rákosi-korszakban nem volt helye, a laptól 1950 augusztusában nyugdíjazták. Ebben az időszakban írta meg Misztótfalusi Kis Miklósról szóló *A betű mestere* c. regényét és részleteiben máig publikálatlan önéletrajzát. 1953-ban, súlyos betegen, rokkantsági segélyből társbérletben élve, elfeledetten halt meg.

Németh Andor ellentmondásos alkatú író volt, számtalan irányban tájékozódott, sokféle műfajt kipróbált, számos irodalmi áramlattal és mozgalommal tartott kapcsolatot. Már fiatalon megismerte Adyt, Karinthyt, Osvátot. Fontos alakja volt a két világháború közti irodalmi életnek. Olvasta és terjesztette a világirodalmi és filozófiai újdonságokat. Kávéházi vitákat folytatott Kafkáról, Proustról, Thomas Mannról, Blochról, Heideggerről. Személyes hatásával inspirálta és befolyásolta Kosztolányit, Karinthyt, Déryt, és főként barátját, József Attilát. Kortársai nem annyira íróként, mint tüneményesen éles eszű emberként emlékeztek meg róla. Három nyelvből fordított, útikönyveket és ponyvaregényeket gyártott, az osztrák és francia történelemből regényes életrajzokat írt. Életművének legértékesebb darabjait mélyenszántó, filozofikus kritikusai és esszéírói munkássága adja. Számos műve máig kiadatlan, kéziratos hagyatéka a Petőfi Irodalmi Múzeumban található.

Forrás: http://hu.wikipedia.org/wiki/N%C3%A9meth_Andor